



HORTEN  
KOMMUNE

Vår ref. 20/52678  
20/5037 - 2 / FA-C56, TI-&13

Saksbehandler:  
Larsen, Mette

Utvalg	Dato	Saksnummer
Hovedutvalg for kultur, oppvekst og familie	24.11.2020	070/20

## Utredning av fylkeskommunal rolle i museumssektoren

### Vedlegg:

Dok.dato	Dok.ID	Tittel
16.10.2020	1101360	Utredning av fylkeskommunal rolle i museumssektoren - høring - frist 01122020
16.10.2020	1101361	Innspill VTM museumsutgreiing fylket 2020 260520.PDF
16.10.2020	1101362	Innspill VTFK.docx.PDF
16.10.2020	1101363	Innspill museumsutredningen, Vestfoldmuseene.docx.PDF
16.10.2020	1101364	Innspill museumsutredningen - Vestfoldmuseene.PDF
16.10.2020	1101365	Innspill til museumsutredningen VTF2020.docx.PDF
16.10.2020	1101366	Stiftelsen Porsgrunns museene innspill til museumsutredningen mai 2020.msg.PDF
16.10.2020	1101367	Innspill til VTFKs arkiv og museumsmeldinger 020620.PDF
16.10.2020	1101368	transkriberte-innspill-museum.PDF
16.10.2020	1101369	Utredning - fylkeskommunens rolle museum - HØRINGSUTKAST.PDF
16.10.2020	1101370	VEDLEGG Museumsvurderingen 2019 utdrag.PDF

### Administrasjonens forslag:

Horten kommunes høringssvar fremkommer under «vurderinger» i saken. Hele saksfremstillingen sendes Vestfold og Telemark Fylkeskommune som høringssvar.

**24.11.2020 Hovedutvalg for kultur, oppvekst og familie**

### HKOF-070/20 Vedtak:

Horten kommunes høringssvar fremkommer under «vurderinger» i saken. Hele saksfremstillingen

sendes Vestfold og Telemark Fylkeskommune som høringsvar.

#### **Møtebehandling:**

#### **Votering:**

Administrasjonens forslag enstemmig vedtatt.

#### **SAKSOPPLYSNINGER**

##### **Bakgrunn (hvorfor kommer saken opp)**

Horten kommune mottok den 16.10.20 høringsbrev fra Vestfold og Telemark Fylkeskommune (VTFK) med utkast til utredning om den fylkeskommunale rolle i museumssektoren med høringsfrist 01.12.20. Bakgrunnen for dette er at den sammenslåtte fylkeskommunen har overtatt de to tidligere fylkeskommunenes rolle i museumssektoren, og ser det som nødvendig å vurdere hvilken rolle den skal ha i det sammenslåtte fylket. Utredningen som legges ut for høring er et utkast, og VTFK ønsker en tilbakemelding på om det mest vesentlige er utredet eller om viktige temaer er utelatt. Tema for høringen er fylkeskommunens rolle ovenfor museene.

Hovedutvalgsleder har bedt om at det legges frem sak om høringsuttalelse.

##### **Faktiske forhold (hva har skjedd i saken)**

Regjeringen har varslet at det kommer en nasjonal museumsmelding ved årsskiftet 2020/2021. Videre finner vi i regjeringsplattformen formulert på Granavolden januar 2019 at regjeringen vil starte arbeidet med en ny museumslov (Regjeringen 2019).

Målet med utredningen er å gi politikerne i fylket et faglig kunnskapsgrunnlag som framtidens arkiv- og museumspolitikk kan utformes på bakgrunn av. Utredningen vil også ligge til grunn som kunnskapsgrunnlag i arbeidet med kulturstrategi for VTFK som startet nå i høst.

Arbeidet med utredningen ble igangsatt januar 2020. Før jul 2020 vil det bli holdt en orientering om utredningen i hovedutvalg for kultur, folkehelse, tannhelse og idrett.

##### **Utredningsprosjektets mandat er gitt av fylkesrådmannen:**

***Det skal gjennomføres et prosjekt for å kartlegge arkiv- og museumssituasjonen i Vestfold og Telemark, og vurdere denne i lys av fylkeskommunens ansvar og rolle innenfor de to sektorområdene. Prosjektet skal munne ut i to skriftlige utredninger, som grunnlag for videre arbeid med en ny museumsstrategi.***

Utredningsprosjektet har tre delprosjekt:

- produsere arkivutredningen
- produsere museumsutredningen
- evaluering og oppfølging

I utarbeidelsen av utredningen har det blitt gjennomført medvirkning i to trinn i tillegg til høringen som nå gjennomføres. Det ble gjennomført ett innspillmøte, en uformell dialogarena i mars, og

deretter ble det gitt mulighet for skriftlige innspill.

Utkastet til utredning er tredelt:

- Organisering av museumssektoren, både nasjonalt, regionalt og lokalt
- Situasjonsbeskrivelse av museumsområdet Vestfold og Telemark
- Hovedutfordringer og alternative forslag til løsninger

I høringsutkastet er ikke økonomi og finansiering behandlet, med begrunnelse at det er et sentralt politisk område.

Utredningen anbefaler at fylkeskommunen skal konsentrere seg om de konsoliderte museene og at samlinger, bygdetun etc bør være kommunens oppgave. Utredningen omhandler kun de museene som mottar fylkeskommunal støtte. Preus museum og Marinemuseet er derfor kun nevnt, men ikke videre beskrevet.

### Dagens situasjon

St.mld 49 (2008-2009) *Framtidas museum*, beskriver museenes fire kjerneområder som

- Forvaltning
- Forskning
- Formidling
- Fornying

Prinsippet om en «armlengdes avstand» regnes av mange som kulturlivets grunnlov, og er nedfelt i International Council of Museums (ICOMs) etiske regelverk. Det ligger til grunn for at museer og arkiv skal kunne utføre sitt samfunnsoppdrag uavhengig av eiere og politiske føringer, til tross for at store deler av kulturlivet er finansiert av offentlige midler. Prinsippet om armlengdes avstand hviler i sin tur på menneskerettigheten ytringsfrihet.

I den nye fylkeskommunen er det fire konsoliderte museer – Vest-Telemark Museum, Telemark Museum, Norsk industriarbeidermuseum og Vestfoldmuseene. I tillegg er det mange historielag, stiftelser og kommunale samlinger og bygdetun som ikke mottar statlig eller fylkeskommunal støtte. I Telemark er de konsoliderte museene organisert som stiftelser, mens Vestfoldmuseene er organisert som et interkommunalt selskap (IKS) og fylket har en eierandel på 36%. Denne eierposten gir fylkeskommunen en rolle som den ikke har ovenfor de andre konsoliderte museene. I IKS'et er det mer direkte involvering i drift og utvikling. Ovenfor stiftelsene har fylkeskommunen en mer indirekte og distansert rolle.

Horten kommune er medeier i Vestfoldmuseene som en av syv kommuner. Vestfoldmuseene IKS består av 12 museer hvorav to av dem er i Horten kommune – Munchs hus og Midgard vikingsenter.

### Eierskap og selskapsform

Av utredningen fremgår det at museene stort sett er fornøyd med dagens organisering, men de er samstemte om at det er uheldig at fylkeskommunen er tettere på ett av de fire konsoliderte museene.

Utredningen presenterer fem alternativer for å harmonisere fylkeskommunens rolle, holde «en armlengdes avstand» og gjøre enhetene styringsdyktige:

- Alternativ 0 – fortsetter som før
  - Tar utgangspunkt i at dagens ordning fortsetter. Vurderes ikke som et godt alternativ.
- Alternativ 1 – aktiv rolle i stiftelsene
  - Tar utgangspunkt i at fylkeskommunen tar en aktiv rolle i styringen av de konsoliderte stiftelsene
- Alternativ 2 – endre selskapsform på IKSet (og tre ut av eierskapet)
  - Alternativet tar sikte på å endre selskapsformen til Vestfoldmuseene IKS til stiftelse eller AS.
  - For at fylkeskommunen skal oppnå endringer som likestiller, så må de tre ut av eierskapet. Tidligere evalueringer viser at det er grunn til å mene at IKS er en tung styringsform og at en annen styringsform kan gi bedre vilkår for styring.
  - Frigjør fylkeskommunale ressurser
- Alternativet tar sikte på å endre selskapsformen til Vestfoldmuseene IKS til stiftelse eller AS.
- For at fylkeskommunen skal oppnå endringer som likestiller, så må de tre ut av eierskapet. Tidligere evalueringer viser at det er grunn til å mene at IKS er en tung styringsform og at en annen styringsform kan gi bedre vilkår for styring.
- Frigjør fylkeskommunale ressurser
- Alternativet tar sikte på å avvikle det fylkeskommunale eierskapet i Vestfoldmuseene IKS.
- Bidrar til å harmonisere, gi fylkeskommunen lik rolle ovenfor de konsoliderte museene
- Da gjenstår kun kommunale eiere, og ingen har det regionale perspektivet
- Styringsdyktigheten vil være uendret
- Ivaretar fylkeskommunens uavhengige rolle
- Frigjør fylkeskommunale ressurser
- Et premiss er at fylkeskommunen fortsatt gir tilskudd, men uten å være eier
- Alternativet innebærer at fylkeskommunen tar rollen som bisittende fasilitator for en eller flere prosesser der eiere, museum og vertskapskommune diskuterer videre konsolidering.

Alternativet om at fylkeskommunen skal gå inn på eiersiden av de tre konsoliderte museene i tidligere Telemark utredes ikke videre. Begrunnelsen for dette er:

- En endret organisasjonsform av stiftelser vil være vanskelig, det er utfordrende å se at det vil gagne fylkeskommunen
- Det pekes på at det må være stiftelsens egne ønsker om en annen selskapsform som eventuelt legges til grunn for endringer
- Det virkemiddelet fylkeskommunen har ovenfor stiftelsene er tilskudd og tilskuddsbrev hvor det kan stilles krav om rapportering og dialog
- Dette ivaretar prinsippet om «en armlengdes avstand»

Vurderingen i utredningen er at fylkeskommunes rolle må harmoniseres. Med harmonisering menes ikke at enhetene skal bli mer lik hverandre, men at fylkeskommunen skal opptre så likt og dermed rettferdig og forutsigbart som mulig.

### Eierskap til bygg og anlegg

Fylkeskommunen eier og drifter flere bygg som Vestfoldmuseene IKS låner. Dette må ses i sammenheng med eierskap og selskapsform. For Hortens sin del handler det om byggene Midgard vikingsenter og Gildehallen samt servicehuset i Borreparken. Det er ikke tilsvarende eierforhold knyttet til lokalene til de øvrige museene, noe som gjør det vanskelig å harmonisere behandlingen av de konsoliderte museene.

Det er vurdert fire alternative forslag knyttet til eierskap av bygningsmassen. Dette er målt opp mot

kriteriene verdiforvaltning, ansvarsfordeling, harmonisering og effektivisering:

- Alternativ 0 – ingen endring
- Alternativ 1 – selge eiendommene
  - Antar at det vil være vanskelig å finne kjøpere som er villig til å videreføre museet og ha en samfunnsrolle som innebærer langsiktig bruk til en fornuftig pris
- Alternativ 2 – leie ut til Vestfoldmuseene IKS
  - Løser ingen av utfordringene. Dersom det pålegges selskapet å betale leie, vil det utløse behov for øremerkede driftstilskudd fra fylkeskommunen.
- Alternativ 3 – feste bort eiendommene
  - Fylkeskommunen kan definere at ansvar for drift, vedlikehold og utvikling ligger hos museet. Alternativet er avhengig av at eierne vedtar de foreslåtte endringer i finansieringsmodellen hvor tilskuddene ikke bindes opp avdelingsvis. Fylkeskommunens budsjett for drift og vedlikehold overføres som et øremerket tilskudd.

### **Lover og forskrifter**

Kulturlova

Lov om interkommunale selskaper

### **Vurderinger**

Utredningen som er på høring er et utkast. Etter sammenslåingen av de to fylkene ser administrasjonen at det er behov for en mer ensartet behandling av de konsoliderte museene, samt å avstemme og harmonisere fylkeskommunens involvering i museene.

### Økonomi

Administrasjonen ønsker å påpeke at utredningen er ganske tydelig på at fylkeskommunen uansett hvilken organisasjonsform som velges, bør tre ut av IKS'et på eiersiden. Det er ikke pekt på hva dette økonomisk kan bety for Vestfoldmuseene.

- Betydningen av organisasjonsform for Horten kommune:
- Dersom IKS'et omgjøres til en stiftelse, vil kommunen miste den direkte styringsmulighetene de har i dag.
- Dersom fylkeskommunen trekker seg ut som eier og overfører sine eierandeler til kommunene, vil det gjøre Vestfoldmuseenes økonomi mindre forutsigbar. Det vil også være en fare for at de gjenstående eierne har større fokus på egne museer enn på helheten, og vil «kappes» om ressursene.

Utredningen belyser ikke det økonomiske perspektivet i særlig grad. Dette oppfattes som en svakhet ved utredningen.

### Eierskap og selskapsform:

Administrasjonen oppfatter at det beste alternativet vil være å endre selskapsform eller å tre ut av selskapet (alt. 2 eller 3).

### Eierskap til bygg og anlegg:

Administrasjonen mener det beste alternativet vil være å inngå festeavtale eller å selge. Salg

vurderes dog som et mindre sannsynlig alternativ.

En slik løsning forutsetter et vedtak i Vestfoldmuseenes representantskap.

Administrasjonen gjør oppmerksom på at det pågår en prosess vedrørende nytt avtaleverk og finansieringsmodell for Vestfoldmuseene IKS som vil behandles i representantskapet desember 2020.

Saken behandles politisk i Horten i 6.møterunde, sak 18/742, journalpost 20/47838

#### **Økonomiske konsekvenser**

Høringssvaret har ingen økonomiske konsekvenser

#### **Miljø- og folkehelsekonsekvenser**

På generelt grunnlag, så er kultur viktig for helse, trivsel og livskvalitet. God tilgang på kulturarenaer og kulturopplevelser bidrar til sosial utjevning og påvirker positivt folks mentale helse og opplevde livskvalitet.

#### **Konklusjoner/anbefaling**

Horten kommunes høringssvar fremkommer under «vurderinger» i saken. Hele saksfremstillingen sendes Vestfold og Telemark Fylkeskommune som høringssvar.